

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania E. Spółki Akcyjnej w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach
z udziałem K.S. i K.B.
o podstawę wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 26 maja 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie z dnia 23 stycznia 2025 r., sygn. akt III AUa 862/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrokiem z 23 stycznia 2025 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 26 kwietnia 2021 r. i oddalił odwołanie E. S.A. w W. od decyzji organu rentowego z 20 grudnia 2019 r. ustalającej podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i zdrowotne K.S. i K.B. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek E. S.A.

Odwołująca się spółka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając wyrok w całości i opierając skargę na podstawach naruszenia prawa materialnego a mianowicie art. 8 ust. 2a oraz art. 18 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z

2026 r., poz. 199 ze zm.) oraz naruszenia przepisów postępowania tj. art. 379 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Mając na uwadze podniesione zarzuty skarżąca spółka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Strona skarżąca wniosła o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance nieważności postępowania z uwagi na wydanie w sprawie wyroku przez sędziego powołanego na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami z 2017 r. Ponadto strona skarżąca wskazała na potrzebę wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych budzącego poważne wątpliwości w doktrynie prawa cywilnego jak i orzecznictwie a także rozbieżności w orzecznictwie.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący

wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2020 r., I UK 310/19, LEX nr 3214948). Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12 i powołane tam orzeczenia).

W odniesieniu do podnoszonej przez skarżącego nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji z uwagi na sprzeczny z przepisami prawa zdaniem skarżącego skład sądu orzekającego (art. 379 pkt 4 k.p.c.) zauważyć należy, że jak

wskazuje się w judykaturze powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest okolicznością, która samodzielnie może prowadzić do przyjęcia, że postępowanie z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (stanowisko takie zajęto ostatnio chociażby w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2023 r., I CSK 5200/22, LEX nr 3648337, czy też z dnia 28 czerwca 2023 r., I PSK 47/22, LEX nr 3575106). We wniesionej w niniejszej sprawie skardze kasacyjnej skarżący nie przedstawił takich okoliczności, które poza trybem i okolicznościami powołania Sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa po zmianach ustawowych, mogłyby prowadzić do stwierdzenia, że przy orzekaniu w niniejszej sprawie doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Konieczne jest przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących się do sędziów biorących udział w orzekaniu w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego, czego pozwany nie uczynił. Takich okoliczności we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca nie podała.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie

wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa.

Strona skarżąca powołuje się na liczne orzeczenia Sądu Najwyższego zapadłe na tle art. 8 ust. 2a dla wykazania wątpliwości interpretacyjnych, przy czym już samo wskazanie bogatego dorobku jurydycznego przeczy tezie o potrzebie wykładni przepisu, który doczekał się już kompleksowego omówienia przez Sąd Najwyższy. Zróżnicowanie stanów faktycznych wpływa na wieloaspektowość tez i argumentacji przedstawianych w poszczególnych orzeczeniach.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształcił się jednolity sposób rozumienia przepisu art. 8 ust. 2a. W uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46; Gdańskie Studia Prawnicze-Przegląd Orzecznictwa 2014 Nr 4, poz. 8, z glosą E. Hołtoś) Sąd Najwyższy stwierdził, że w świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Pogląd wyrażony w tej uchwale został zaakceptowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

Wykładnia zaprezentowana w uchwale II UZP 6/09 znalazła również potwierdzenie w kolejnych uchwałach Sądu Najwyższego. Przykładowo w uchwale z dnia 16 czerwca 2016 r., III UZP 6/16 (OSNP 2017 Nr 3, poz. 32; OSP 2017 nr 7-8, poz. 66, z glosą P. Czarneckiego) przyjęto, że spółka kapitałowa wchodząca w skład "holdingowej struktury organizacyjnej spółek handlowych", a nie ta struktura (holding, grupa kapitałowa), jest pracodawcą, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. W najnowszych uchwałach Sąd Najwyższy precyzował założenia, które legły u podstaw uchwały z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, zauważając, że finansowanie przez pracodawcę w jakikolwiek sposób wynagrodzenia z tytułu świadczenia na jego rzecz pracy przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią, przemawia za zastosowaniem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r., III

UZP 6/21, OSNP 2022 Nr 1, poz. 7). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że dla uznania, iż dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, konieczne jest ustalenie, czy wykonywana jest praca określonego rodzaju dla pracodawcy, czy dana osoba podlega poleceniom pracodawcy oraz czy osoba ta otrzymuje od pracodawcy wynagrodzenie za czynności, które dla niego wykonuje na jego polecenie. Skoro zaś tytuł ubezpieczenia społecznego jest pochodną istnienia ważnego stosunku cywilnoprawnego, to o rozszerzonym pracowniczym tytule ubezpieczenia społecznego (polegającego na traktowaniu jako pracowników niektórych zleceniobiorców) można mówić tylko w przypadku finansowania przez pracodawcę wynagrodzenia wypłacanego przez osobę trzecią jego pracownikom za czynności wykonywane przez nich dla tego pracodawcy, choć pod formalnym kierownictwem tej osoby. Tym samym finansowanie przez pracodawcę w jakikolwiek sposób wynagrodzenia z tytułu świadczenia na jego rzecz pracy przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią przemawia (ale nie przesądza) za zastosowaniem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, a brak takiego finansowania wyklucza zastosowanie tego przepisu, o ile nie stwierdzi się w danym stanie faktycznym dodatkowych okoliczności wskazujących na działania sprzeczne z celami tego unormowania. Sąd Najwyższy zauważył przy tym, że pojęcie "wykonuje pracę na rzecz pracodawcy", jakim posłużył się ustawodawca w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, obejmuje wykonywanie umowy zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (na przykład przez Internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę, a miejsce wykonywania umowy zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę.

W rozpoznawanej sprawie Sąd meriti odniósł się do powyższego poglądy wskazując, że finansowanie pracowników można wywieść z faktu, że utworzenie spółki K. zostało w całości pokryte przez E. S.A., a koszty wynagrodzenia z umów zlecenia także mają wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe E. S.A. Prawidłowe wykonywanie usługi przez zainteresowanych miało pośredni wpływ na

renomę i rentowność płatnika składek. Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał, że zachodziła zbieżność obowiązków między umową o pracę a umową zlecenia, obowiązki były wykonywane w tym samym miejscu na tym samym sprzęcie, a nawet bez wiedzy zainteresowanego (zeznania świadka K.B.).

Jednolitość orzecznictwa sądowego w kwestii określania płatnika składek, zapoczątkowanego uchwałą z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, potwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 27 marca 2018 r., P 1/16 (OTK-A 2018 nr 15), umarzając postępowanie w sprawie pytania prawnego Sąd Apelacyjny w Szczecinie: czy art. 8 ust. 2a w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej rozumiany w ten sposób, że płatnikiem składek za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, jest ten pracodawca (a więc tak, jak przyjęto w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09), jest zgodny z art. 2 w związku z art. 64 ust. 3 i w związku z art. 84 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. też postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 25 marca 2015 r., Ts 103/15, OTK-B 2015 Nr 2, poz. 204; z dnia 25 marca 2015 r., Ts 79/15, OTK-B 2015 Nr 2, poz. 203 oraz z dnia 17 kwietnia 2015 r., Ts 15/15, OTK-B 2015 Nr 2, poz. 196).

Powyższa wykładnia jest stronie skarżącej znana i nie jest przez nią kwestionowana ani poddawana w wątpliwości. Nie ma więc jakichkolwiek podstaw, w świetle argumentacji strony skarżącej, to przyjęcia, iż w sprawie wciąż występują prawne wątpliwości i że mają one kwalifikowaną poważną postać, bądź wywołują rozbieżności w orzecznictwie przy tych samych ustaleniach faktycznych.

Mając na uwadze, że strona skarżąca nie wykazała, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania ani nie przekonała Sądu Najwyższego o potrzebie wykładni przepisów prawa budzącego poważne wątpliwości, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

M.G.

[a.ł]

